

beeld ook een verontachtzaming van burgerlijke democratie. Nu moet hieruit natuurlijk niet geconcludeerd worden dat alle ontwikkelingen in de Sovjet-Unie een effect zijn van een theoretische „dwaling”. De opbouw van de Sovjet-Unie is tot stand gekomen in een politiek en economisch uiterst complexe situatie. De theorieën die deze opbouw hebben begeleid kenden echter een zeer economistische inslag.

Althusser heeft zich tegen dit economisme teweergesteld en heeft gewezen op de eigen plaats en specificiteit van de politiek en de ideologie. Het is hier niet de plaats om deze theorieën uitgebreid te gaan toelichten, want daar zijn wel een aantal VU-magazines voor nodig, het gaat hier slechts om aan te duiden wat voor marxisme er centraal zal staan op het VU-kongres in november.

Als men dan, zoals Althusser doet, wijst op het belang en de eigen werking van de politiek en de ideologie, dan wil dat bijvoorbeeld zeggen dat het marxisme zich moet bekommeren om democratie, om mensenrechten, om vrijheid van meningsuiting en drukpers. Miskend als deze rechten waren in het theoretische en politieke Stalinisme, zo wordt nu hun belang op waarde geschat. Poulantzas, een leerling van Althusser, zei: „het socialisme zal democratisch zijn of het zal het niet zijn.” En niet voor niets heeft Althusser zeer onlangs een heftige kritiek geleverd op de autoritaire organisatiestructuur van zijn eigen communistische partij (PCF). Er is dus een ingrijpende verandering gaande in het marxisme, een democratisch marxisme wil zich richten tegen een star, deterministisch en dogmatisch denken. Het wil dat denken zowel theoretisch als politiek bestrijden. Daartoe wil het kongres een bijdrage leveren.

Theorie

Het VU-kongres zal worden toegesproken door een aantal theoretici die bovengenoemde lijn volgen. De grote meerderheid van de sprekers is ook geen econoom, maar zal spreken over politieke en ideologische theorieën. Juist op dat gebied heeft het marxisme een duidelijke achterstand goed te maken.

De sprekers is gevraagd om iets te zeggen over de „internationalisering van de klassenstrijd”. Met die internationalisering wordt in alle eenvoud bedoeld dat de strijd tussen klassen

zich al lang niet meer op nationaal niveau afspeelt.

Op allerlei gebied zien we internationaliseringstendensen.

Op economisch gebied zien we de groeiende betekenis van de multinationale ondernemingen.

Op politiek gebied zien we de brede internationalisering van militaire acties: van de Amerikanen in Zuid-Oost Azië, tot de Cubanen in Afrika.

Op ideologisch gebied is de internationalisering zeer pregnant bij de massamedia. Kijken we slechts naar de nieuws- en informatievoorziening van de Derde Wereld, die verzorgd wordt door een klein aantal (veelal Westerse) persbureau's. Of kijken we naar de opkomst van de telecommunicatiesatellieten die in staat zijn om elk willekeurig radio- of televisieprogramma over de hele wereld uit te zenden.

Klassen

Het kongres handelt over de internationalisering van de klassenstrijd. De marxistische analyse heeft zich in het verleden vaak tevreden gesteld met de definiëring van „klassen” op economisch niveau. Dat was wel zo simpel: in principe waren er twee klassen: de kapitalisten (bezitters van productiemiddelen) en de proletariërs (geen bezit van de productiemiddelen), en meestal werden nog wat tussenklassen onderscheiden. Deze theorieën gingen er dan vanuit dat een op economisch gebied bestaande klasse zich dan wel politiek en ideologisch zou manifesteren en dat zo de klassenstrijd zou ontstaan. Moderne theorieën verwerpen dit mechanistische denken en stellen dat een „klasse”, zowel een politiek-ideologisch als wel een economisch begrip is. Een klasse-analyse moet zich derhalve op drie niveau's bewe-

gen en zich niet beperken tot het economische.

Een voorbeeld:

Als we naar de Derde Wereld kijken zien we dat zeer grote delen van de bevolking bestaat uit „marginalen” of „paupers”. Mensen die, af en toe wat werken, maar, zeer zeker niet in het dichotome klassenschema „proletariaat-bourgeoisie” passen. Maar het is wel een politiek en ideologisch belangrijke groepering. Deze massa's blijken onder bepaalde voorwaarden wel gemobiliseerd te kunnen worden in een nationale volksstrijd.

Uit dit voorbeeld blijkt al de richting van het kongres. Een aantal sprekers zal het woord voeren over de theoretische problemen die binnen het marxisme (zijn) ontstaan als we andere (meer politiek-ideologische) begrippen integreren met een begrip als „klasse”. We duiden hier op begrippen als: „natie, volk, nationalisme, nationale volksstrijd”, maar ook op: „bewustzijn, bewustwording”.

Integratie van deze begrippen in het marxistische kader is absoluut noodzakelijk gebleken. De nationale volksstrijd heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot de enige serieuze tegenkracht (op mondiaal niveau) tegen het imperialisme.

Politiek: bevrijdingsbewegingen

Behalve een aantal theoretici zijn er ook enkele bevrijdingsbewegingen uitgenodigd op het kongres.

De projectgroep Imperialisme - Indonesië heeft in haar uitnodigingsbeleid drie criteria aan de uit te nodigen bewegingen:

- het moesten bewegingen zijn die vanuit de basis waren opgebouwd, dat wil zeggen dat ze een fundamenteel democratisch karakter moesten hebben.
- de bewegingen moesten „self-relianced” zijn, dat wil zeggen dat het geen vazallen mochten zijn van Moskou, Peking (of Washington).
- de bewegingen moesten strijden tegen evident onrecht.

Op basis van deze criteria heeft de projectgroep een viertal bewegingen geselecteerd:

- 1 New People's Army (NPA) uit de Filippijnen. Een bevrijdingsbeweging gericht tegen de dictatuur van Marcos. Dat ze daarin niet alleen staan bewees onlangs de aartsbischop van Manilla die zich heel openlijk tegen Marcos uitsprak.
- 2 Fretilin uit Oost-Timor. De projectgroep Imperialisme - Indonesië

„JE KUNT ALWÉÉR BIJVEN LIGGEN!
NOG STEEDS GEEN REVOLUTIE!”